

חוק זכות מטפחים של זני צמחים (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996*

1. בסעיף 1 לחוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973' (להלן – החוק העיקרי) – תיקון סעיף 1

(1) בהגדרה "האמנה", בסופה, במקום "ובשנת 1978" יבוא "בשנת 1978 ובשנת 1991";

(2) במקום ההגדרה "זן" יבוא:

"זן" – קבוצת צמחים בתוך יחידת מיון בוטנית מהדרג הידוע הנמוך ביותר, אשר, בלי להתחשב במידה שבה מולאו התנאים להענקת זכות מטפחים, יכול כי –

(1) תוגדר כביטוי לתכונות הנובעות מגנוטיפ נתון או משילובם של גנוטיפים;

(2) תובדל מכל קבוצת צמחים אחרת על ידי ביטוי של לפחות אחת מן התכונות כאמור בפסקה (1);

(3) תיחשב כיחידה עצמאית בכל הנוגע להתאמתה להתרבות ללא שינוי";

(3) אחרי ההגדרה "זן" יבוא:

"זן נגזר בעיקרו" – כמשמעותו בסעיף 36;

"חומר מאוסף" – צמח וכל חלק ממנו, לרבות פריו, שאינו מיועד לגידול או לריבוי;

"חומר ריבוי" – צמח וכל חלק ממנו המיועד לגידול או לריבוי, לרבות זרעים ותרביות ריקמה";

(4) בהגדרה "מדינת האיגוד", הסיפה החל במלים "וכי השר רואה אותה" – תימחק;

(5) במקום ההגדרה "ניצול" יבוא:

"ניצול", לענין זן –

(1) גידולו או ריבוי;

(2) הכנה לצורך ריבוי;

(3) הצעה למכירתו;

(4) מכירתו, ייצואו, ייבואו, או שיווקו בכל דרך אחרת;

(5) החזקתו לצורך אחת הפעולות המנויות בהגדרה זו;

(6) פעולות אחרות, שהשר קבע באישור ועדת הכלכלה של הכנסת";

2. החלפת סעיף 2 במקום סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

"תחולה 2. הוראות חוק זה יחולו על כל הסוגים והמינים הבוטניים."

* נתקבל בכנסת ביום כ"ג בשבט התשנ"ו (13 בפברואר 1996); הצעת החוק ודברי ההסבר פורסמו בהצעות חוק 2382, מיום י"ח באדר ב' התשנ"ה (20 במרס 1995), עמ' 389.
1 ס"ח התשל"ג, עמ' 272; התשמ"ד, עמ' 23.

3. בסעיף 3 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
 "ב) אזרח ישראלי או תושב ישראל, או אזרח או תושב של מדינת האיגוד, לרבות תאגיד שהוקם לפי חוק או הרשום בישראל או במדינת האיגוד, רשאי לבקש רישום זכות מטפחים בספר הזכויות גם לגבי זן שטופח מחוץ לישראל".
4. בסעיף 6 לחוק העיקרי –
 (1) בפסקה (2), בסופה יבוא "בהתחשב בשיטת הריבוי של הזן";
 (2) בפסקה (3), במקום "לאחר שרובה" יבוא "לאחר ריבוי חוזר".
5. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:
 "זן חדש מהו
 7. (א) זן חדש הוא זן השונה באופן ברור מכל זן אחר שהיה ידוע בעת שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו (להלן – היום הקובע).
 (ב) בלי לפגוע בכלליות הוראות סעיף קטן (א), זן ייחשב כידוע אם הוגשה בקשה להענקת זכות מטפחים בזן או לרישום הזן במרשם רשמי של זנים במדינה כלשהי, ובלבד שהבקשה הסתיימה בהענקת הזכות או ברישומו במרשם, לפי הענין.
 (ג) זן ייחשב כחדש אף אם קודם שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו, נמכר או הועבר בדרך אחרת, על ידי מטפח הזן או בהסכמתו, חומר הריבוי או החומר המאוסף של הזן במשך תקופה שאינה עולה על –
 (1) בישראל – שנה אחת מהיום הקובע;
 (2) מחוץ לישראל – בגפנים, בעצי יער, בעצי פרי ובעצי נוי – שש שנים מהיום הקובע, ובצמחים אחרים – ארבע שנים מהיום הקובע".
6. סעיף 8 לחוק העיקרי – בטל.
7. בסעיף 16(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "וכן רשאי הוא, לאחר 30 ימים מיום מסירת התראה למגיש הבקשה למחוק את הבקשה".
8. בסעיף 21(ב) לחוק העיקרי, במקום הסיפה המתחילה במלים "רשאי הרשם" יבוא "ירחה הרשם את הבקשה, ובלבד שנמסרה למבקש הודעה על כך 30 ימים מראש, ועד למועד הדחיה הוא לא העביר לרשם את החומר והפרטים שדרש".
9. בסעיף 22 (א) לחוק העיקרי, ברישה, במקום "30 יום" יבוא "60 ימים".
10. בסעיף 23 לחוק העיקרי –
 (1) בסעיף קטן (א), במקום "30 יום" יבוא "90 ימים".
 (2) בסעיף קטן (ב), במקום פסקה (2) יבוא:
 "(2) הזן אינו עונה על הדרישות המנויות בסעיף 6".
11. בסעיף 26(ב) לחוק העיקרי, במקום "שלושים יום" יבוא "60 ימים".
12. בסעיף 27 לחוק העיקרי, במקום "30 יום" יבוא "60 ימים".
- 3 תיקון סעיף 3
- 6 תיקון סעיף 6
- 7 החלפת סעיף 7
- 8 ביטול סעיף 8
- 16 תיקון סעיף 16
- 21 תיקון סעיף 21
- 22 תיקון סעיף 22
- 23 תיקון סעיף 23
- 26 תיקון סעיף 26
- 27 תיקון סעיף 27

13. בסעיף 29 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ד) – בטל. תיקון סעיף 29
14. אחרי סעיף 29 לחוק העיקרי יבוא: הוספת סעיף 29א
- 29א. (א) המועצה, ביזמתה או על פי בקשת אדם שיש לו ענין בון רשום, תכריז על זכות מטפחים בון כבטלה מעיקרה, אם ראתה אחת מטפחים מאלה –
- (1) הזן לא ענה על הדרישות המנויות בסעיף 6 בעת שהוענקה זכות המטפחים;
- (2) הזכות הוענקה לאדם שאינו זכאי לה, זולת אם הועברה לידי אדם הזכאי לה.
- (ב) הודעה כי המועצה עתידה לדון ביזמה שננטקה להכריז על בטלות מעיקרה של זכות מטפחים או בבקשה שהוגשה לכך לפי סעיף קטן (א1), תימסר לבעל הזכות ותפורסם ברשומות.
- (ג) המועצה לא תכריז על בטלות מעיקרה של זכות מטפחים לפי סעיף קטן (א1) בטרם נתנה לבעל הזכות ולמבקש ההכרזה הזדמנות להשמיע את טענותיהם.
- (ד) בקשה להכריז על בטלות מעיקרה שהוגשה בזמן שתלוי ועומד בבית משפט הליך בשל הפרת זכות המטפחים, לא תדון בה המועצה אלא ברשות בית המשפט.
- (ה) נפתחו הליכים בבית המשפט בשל הפרת זכות מטפחים לאחר שהוגשה למועצה בקשה להכריז על בטלות מעיקרה, תוסיף המועצה לדון בבקשה אם לא הורה בית המשפט אחרת לענין זה.
- (ו) לענין סעיף זה יהיו למועצה כל הסמכויות האמורות בסעיף 16, אפילו פעלה ביזמתה היא בלבד.
15. בסעיף 30 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 30
- (1) כותרת השוליים תהיה "תוצאות החלטה בדבר ביטול או בטלות זכות מטפחים";
- (2) בסעיף קטן (א), אחרי "זכות מטפחים" יבוא "בון או הכרזה על זכות מטפחים בון כבטלה מעיקרה" ובמקום "לפי סעיף 87" יבוא "לפי סעיף 86";
- (3) בסעיף קטן (ב), במקום "בוטלה זכות מטפחים סופית" יבוא "הוכרז על זכות מטפחים בון כבטלה מעיקרה, כאמור בסעיף 29א(א)";
- (4) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) בוטלה זכות מטפחים, ירשום הרשם את דבר הביטול בספר הזכויות ורואים את הזכות כמבוטלת מיום ההחלטה בדבר הביטול כאמור בסעיף 29";
- (5) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ד) הודעה על ביטול זכות מטפחים והודעה בדבר הכרזת זכות מטפחים כבטלה מעיקרה יפורסמו ברשומות."
16. בסעיף 34 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "אשר לו" יבוא "שנרשם". תיקון סעיף 34

36. (א) בכפוף להוראות פרק זה ופרק ז', ניצול זן רשום טעון קבלת רשותו של בעל זכות המטפחים בזן.
- (ב) בעל זכות מטפחים זכאי למנוע כל אדם זולתו מנצל, ללא רשותו או שלא כדיון, את הזן שלגביו נרשמה הזכות (להלן – הזן המוגן); לניצול כאמור ייקרא הפרה.
- (ג) זכותו של בעל זכות מטפחים תחול גם על חומר מאוסף, לרבות צמחים שלמים וחלקי צמחים, שהושג על ידי שימוש ללא רשות בחומר ריבוי של הזן המוגן, זולת אם ניתנה לבעל זכות המטפחים הזדמנות נאותה לממש את זכותו בנוגע לחומר הריבוי.
- (ד) השר רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לקבוע כי זכותו של בעל זכות מטפחים תחול גם על מוצרים המיוצרים ישירות מחומר מאוסף של הזן המוגן, לרבות מצמחים שלמים וחלקי צמחים שלו, זולת אם ניתנה לבעל זכות המטפחים הזדמנות נאותה לממש את זכותו בנוגע לחומר המאוסף.
- (ו) זכותו של בעל זכות מטפחים כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד) תחול גם על –
- (1) זן שנגזר בעיקרו מן הזן המוגן, ובלכד שהזן המוגן אינו בעצמו זן שנגזר בעיקרו; לענין זה, ייחשב כנגזר בעיקרו מן אחר (להלן – הזן המקורי), אם נתקיימו בו כל אלה:
- (א) הוא נגזר בצורה בולטת מן הזן המקורי, או מן שבעצמו נגזר בצורה בולטת מן הזן המקורי, בעודו שומר על ביטוי מאפיינים עיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילובם של גנוטיפים של הזן המקורי; זן שנגזר בעיקרו יכול שהושג על ידי בחירתו של מוטנט טבעי או מושרה, או של משתנה סומקלונלי, בחירתו של יחיד משתנה מצמחי הזן המקורי, הכלאה חוזרת, השתנות באמצעות הנדסה גנטית או בכל דרך אחרת כיוצא באלה;
- (ב) הוא ניתן בכירור לאבחנה מן הזן המקורי;
- (ג) למעט הבדלים הנובעים מפעולת הגזירה, הוא תואם את הזן המקורי במאפיינים העיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילוב גנוטיפים של הזן המקורי;
- (2) זן אשר, בהתאם לסעיף 7, אינו שונה באופן ברור מן הזן המוגן;
- (3) זן אשר ייצורו מצריך שימוש חוזר בזן המוגן.
- (1) זכות מטפחים תהא בת-תוקף כלפי המדינה.

- 36א. זכותו של בעל זכות מטפחים לא תחול על ניצולו של הזן המוגן זן שנגזר בעיקרו ממנו, אם הזן נמכר או שווק בכל דרך אחרת על ידי בעל מטפחים

זכות המטפחים או בהסכמתו בשטח מדינת ישראל, זולת אם הניצול כרוך
באחד מאלה –

(1) ריבוי חוזר של הזן;

(2) יצוא חומר ריבוי או חומר מאוסף של הזן, המאפשר את ריבוי
במדינה שאינה מגינה על זני הסוג או המין הבוטני אשר אליו שייך
הזן המוגן, למעט יצוא כאמור למטרות צריכה.”

19. תיקון סעיף 37 בסעיף 37 לחוק העיקרי, במקום פסקה (2) יבוא:

”(2) לנצל זן רשום לצרכי מחקר, מדע או בדיקות מעבדתיות וכן לכל פעולה
הנעשית באופן פרטי שלא למטרות מסחריות.”

20. תיקון סעיף 38 בסעיף 38 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א) –

(1) במקום ”בכפוף להוראות סעיפים 2 ו-4” יבוא ”בכפוף להוראות סעיף 4”;

(2) בפסקה (1), במקום ”חמש-עשרה” יבוא ”עשרים”;

(3) בפסקה (2), במקום ”שמונה-עשרה” יבוא ”עשרים וחמש”.

21. תיקון סעיף 39 בסעיף 39 לחוק העיקרי, במקום הסיפה החל במילים ”אין חידוש בון” יבוא ”הזן אינו

עונה על הדרישות המנויות בסעיף 6, כי זכותו של אחר להירשם כבעל הזכות עדיפה על
זכותו של הבעל הרשום, או כי הפירוט אינו מתאים לתכונות הזן למעשה.”

22. תיקון סעיף 41 בסעיף 41 לחוק העיקרי –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

”(א) ראתה המועצה כי בעל זכות מטפחים לא ניצל את הזן הרשום או שניצלו
בנסיבות ובתנאים שאינם לטובת הציבור, או מנע מבעל זן נגזר בעיקרו מנצל
את הזן הנגזר, או היתנה רשותו לניצול הזן בתנאים שאינם לטובת הציבור,
רשאית היא, בהתייעצות עם הועדה לזכויות מטפחים, להרשות ניצול כאמור
בתנאים שקבעה וללא הסכמת בעל הזכות.”;

(2) בסעיף קטן (ב), במקום ”חומר על הוריו” יבוא ”חומר ריבוי של הוריו”.

23. הוספת סעיף 62 אחרי סעיף 62 לחוק העיקרי יבוא:

62א. בתביעה של בעל זן מקורי מוגן (להלן – התובע) כנגד בעל זן שנטען
לגביו כי הוא זן נגזר בעיקרו (להלן – הנתבע), על הנתבע חובת הראיה כי
אין הזן נגזר בעיקרו, אם הוכיח התובע אחד מאלה –

(1) התאמה גנטית בין הזן המקורי המוגן לבין הזן שנטען כי הינו
נגזר בעיקרו;

(2) הזן שנטען כי הינו זן נגזר בעיקרו שומר, למעט הבדלים קלים,
על ביטוי מאפיינים עיקריים הנובעים מן הגנוטיפ או משילובים של
הגנוטיפים של הזן המקורי המוגן.”

24. תיקון סעיף 64 בסעיף 64 לחוק העיקרי, אחרי ”עילה שניתן על פיה להתנגד לרישום זכות מטפחים”

יבוא ”או עילה כמפורט בסעיפים 29(א) ו-29(א1)”.
ספר החוקים 1564, ג' באדר התשנ"ו, 23.2.1996

25. בסעיף 70 לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 29(ד)" יבוא "לפי סעיף 29(ה) או בבקשה להכריז על בטלות לפי סעיף 29א(ד)".
26. בסעיף 71 לחוק העיקרי, במקום הרישה עד "תושב ישראל" יבוא "השר רשאי להורות כי גם מי שאינו נמנה עם המפורטים בסעיף 3(ב)".
27. בסעיף 72 לחוק העיקרי –
- (1) האמור בו יסומן (א), ואחרי "הכל לפי המאוחר" יבוא "(להלן – תקופת הקדימה)";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) מגיש בקשה בהתאם להוראות סעיף קטן (א) יקבל, לפי בקשתו, ארכה של שנתיים ממועד סיום תקופת הקדימה, לצורך מסירת פריטים נוספים לפי סעיפים 15 ו-21; נדחתה בקשת החוץ או הוסרה על ידי מגיש הבקשה, תינתן ארכה למשך זמן סביר ממועד הרחיה או הסרת הבקשה".
28. בסעיף 73 לחוק העיקרי, במקום "לגבי כל מדינה, בין שהיא מדינת האיגוד ובין שאינה מדינת האיגוד" יבוא "לגבי מדינה שאינה מדינת האיגוד".
29. בסעיף 91(א) לחוק העיקרי, המספר "23" – יימחק.
30. בסעיף 95(א) לחוק העיקרי, במקום "בקשה לזכות" יבוא "בקשה לרישום זכות".
31. אחרי סעיף 96 לחוק העיקרי יבוא:
- "מסירת חומר ריבוי המטפח שהמציאו למועצה או אם החליט על כך בית משפט אם ראה שמן הצדק לעשות כן".
32. בסעיף 97(א) לחוק העיקרי, במקום "שהוגשה עליו בקשת זכות" יבוא "שהוגשה בשלו בקשה לרישום זכות".
33. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 2, 9, 10, 11 ו-12 – 60 ימים מיום פרסומו.
- (ב) הוראות סעיף 36(א) עד (ד) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 17 לחוק זה, יחולו על זכות מטפחים שנרשמה בספר הזכויות לאחר תחילתו של חוק זה; הוראות סעיף 36 כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, יחולו על זכות מטפחים שהיתה רשומה בספר הזכויות ערב תחילתו.
- (ג) הוראות סעיף 36(ה) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 17 לחוק זה, יחולו גם על זכות מטפחים שנרשמה לפני תחילת החוק, אך לא יחולו על זון שנגזר בעיקרו, שהיה רשום בספר הזכויות ערב תחילתו של חוק זה או שבקשה לרישום הוגשה לפני תחילתו, ובלבד שהסתיימה ברישום הזכות.
- (ד) הוראות סעיף 38(א) לחוק העיקרי כנוסחו לפי סעיף 20(2) ו-3(3) לחוק זה, יחולו על זכויות שבעת תחילתו של חוק זה היו קיימות לפי סעיף 38 לחוק העיקרי.
34. (א) הוראות סעיפים 22(א) ו-26(ב) לחוק העיקרי כנוסחם לפי סעיפים 9 ו-11 לחוק זה, בהתאמה, יחולו גם לגבי בקשה שהוגשה לפני פרסומו של חוק זה.

(ב) הוראות סעיפים 23(א) ו-27 לחוק העיקרי בנוסחם לפי סעיפים 10 ו-12 לחוק זה, בהתאמה, יחולו גם על הגשת התנגדות לבקשה שפורסמה לפני פרסומו של חוק זה, אם המועד להגשת התנגדות לפי החוק העיקרי, בנוסחו ערב פרסומו של חוק זה, טרם עבר.

יעקב צור
שר החקלאות

שמעון פרס
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה